

Framtidens mötesplatser för unga – omvärldsanalys

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Bakgrund	3
Syfte	3
Metod	3
Fritid.....	3
Lagstadgad fritid.....	4
Mötesplatser	4
Folkrörelser och föreningar.....	5
Idrottsföreningar	6
Spontanidrott	6
Kulturaktiviteter	7
Fritid för alla?.....	7
Oorganiserat kulturutövande – fritidsgårdar m.m.	8
Fritidens risker	9
Mångfald	9
Nya mötesplatser, nya mötesformer	10
Fritidsaktiviteter för ungdomar i Värmdö kommun.....	10
Ungdomarnas fritid i Värmdö	11
Fritidsgårdarna i Värmdö	12
Fritid för ungdomar i andra kommuner.....	15
Brygghuset i Borås	15
Arena Satelliten i Sollentuna	16
Arena 305 i Malmö.....	17
Solna.....	17
Organisation av fritidsverksamheter	18
Forskning om framtida mötesplatser.....	19
Källor.....	19

Sammanfattning

Fritidsgårdar för ungdomar har funnits i Sverige i drygt 100 år. Gården är en mötesplats som erbjuder avkoppling och aktiviteter. Andelen ungdomar som söker sig till fritidsgården minskar dock. Idrott, andra umgängesformer, datorspel och internet lockar mer än fritidsgården. De fritidsgårdar/ungdomshus som är framgångsrika uppger att det avgörande för ungdomarnas engagemang är att de känner delaktighet och har möjlighet att påverka verksamheten. Forskning pågår om framtidens mötesplatser för unga och det finns anledning att bevaka denna för att utformningen av mötesplatserna för unga i Värmdö kommun ska utvecklas i takt med ungdomarnas behov.

Bakgrund

Dagens unga har nya krav, behov och förväntningar på samhällets utbud av fritidsaktiviteter och platser för möten. Den traditionella fritidsgården kan ha spelat ut sin roll. Kultur- och fritidsnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att utreda hur framtidens mötesplatser för unga kan utformas¹. Utredningen ska presenteras för nämnden senast i mars 2015. För att inleda utredningsarbetet presenteras här en omvärldsanalys.

Syfte

Målsättningen med omvärldsanalysen är att ge en bild av hur ungdomars mötesplatser och fritidsaktiviteter ser ut i dag i Värmdö och i andra kommuner.

Metod

I omvärldsanalysen redovisas resultat från undersökningar inom området ungdomar och fritid, exempelvis LUPP-undersökningen². Genomgång har gjorts av forskning om ungdomars fritid såsom skrifter från Ungdomsstyrelsen. Exempel på väl fungerande fritidsverksamheter i andra kommuner i landet lyfts fram efter tips från Fritidsforum, Riksförbundet Sveriges fritids- och hemgårdar. Intervjuer har genomförts med Jenny Danielsson, chef för fritidsgårdsenheten i Värmdö kommun, och med Fyrhusets personal Anna Dittlau och Mia Waldenstedt.

Fritid

Fritid är en betydelsefull del av ungdomars liv. Kultur och fritid är på flera sätt viktiga för ungas personliga välmående och utveckling och därmed deras psykiska hälsa. På fritiden ingår de unga i sociala sammanhang, lär sig annat än det som skolan erbjuder, eget skapande och eget ansvar. Ungdomar definierar ofta fritid som tid som är fri från plikter, tid som de själva disponerar. Fritid kan stå för det oplanerade och okontrollerade en frizon där unga slipper ha vuxenvärldens ögon på sig.

Fritiden är ett viktigt område för hälsofrämjande insatser. Det är kombinationen av att ha roligt och ställas inför utmaningar som är hälsofrämjande och personlighetsutvecklande. Ungdomars fritid beskrivs av forskare som ett ”mellanområde”, en länk mellan lek och

---

¹ Kultur- och fritidsnämnden 2013-04-23 § 22.

² LUPP är Lokal uppföljning av ungdomspolitik. Elever i årskurs 8 i grundskolan och årskurs 2 på gymnasiet besvarade enkäten bl.a. 2010 och 2013. Här redovisas årskurs 8. I årskurs 2 på gymnasiet var svarsfrekvensen låg.

vuxenvärld som behöver innehålla lagom doser av både krav och lekfullhet. Fritiden kan också vara kompensande och fungera som en motvikt till en i övrigt mindre tillfredsställande tillvaro i familj och skola. En meningsfull fritid kan väga upp misslyckanden på andra områden. För andra kan fritiden ge bekymmer i en annars fungerande vardag, till exempel genom att det är då ensamheten märks eller negativa känslor tar överhanden eller genom att förstärka svårigheter och brister i en redan problemfylld tillvaro, med dålig självkänsla, ångest och asocial utveckling.³

De flesta unga har minst två timmars fritid på vardagar, en tredjedel av dem dubbelt så mycket (förutom lov och helger). Yngre har mer fritid än äldre och pojkar mer än flickor. Ungdomar ägnar allt mer av sin fritid till att umgås med andra. Umgänget med vänner varje vecka har ökat och umgänget med nära anhöriga har minskat i samma omfattning. De flesta ungdomar ägnar större delen av sin fritid åt sysselsättningar som inte äger rum i vuxenstyrda sammanhang. Bland unga med utländsk bakgrund (båda föräldrarna födda utomlands) är det vanligare att tillbringa tid med familjen på fritiden.

Lagstadgad fritid

Fritidsverksamhet är ett frivilligt åtagande för kommunerna men det finns ett antal lagar som reglerar vad en kommun generellt ska göra för att medborgarna ska kunna ha en meningsfull fritid.

I Plan- och bygglagen (2010:900) anges att det ska finnas parker och grönområden och platser för lek, motion och annan utevistelse. Fritidsgårdsverksamhet eller annan öppen ungdomsverksamhet berörs också indirekt av socialtjänstlagen där de övergripande målen om demokrati, jämställdhet och aktivt deltagande i samhällslivet formuleras. I FN:s barnkonvention finns bestämmelser om barns rättigheter till fritid. Kommunallagen omfattar ansvar för allmän kultur som biblioteksverksamhet. Det statliga intresset för fritiden motiveras främst ur aspekterna hälsa, rekreation, fostran och bevarande av kulturvärden.⁴

Regeringens mål för statens stöd till barn- och ungdomskultur är att öka barns och ungdomars möjligheter att delta i det kulturella livet och att själva få skapa och uttrycka sig. I de nationella kulturpolitiska mål som riksdagen beslutade om 2009 anges att barns och ungas rätt till kultur särskilt ska uppmärksammas. Dessa mål är styrande för den statliga kulturpolitiken men ska även inspirera och vägleda politiken i kommuner och landsting. Målen slår fast att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. För att uppnå dessa mål ska kulturpolitiken bland annat särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Mötesplatser

”Mötesplatser är ställen där människor möts och interagerar i någon form. Mötet och interaktionen med andra utgör för individen en dimension av livskvalitet och bidrar till att stärka den sociala sammanhållningen och platsens identitet.”⁵

³ Ungdomar, fritid och hälsa, Ungdomsstyrelsens skrifter 2007:13.

⁴ Mötesplatser för unga, kapitel 10: Nya utmaningar väntar fritidspolitiken, ungdomsstyrelsens skriftserie 2008:2.

⁵ Mötesplatser i Stockholmsregionen, rapport 2:2010, Regionplanekontoret, Stockholms läns landsting.

I fritidsverksamheten möts och sysselsätter sig ungdomar i olika åldrar. Ungdomarna har olika intressen och förmågor liksom olika personliga, kulturella och sociala förutsättningar. Mötesplatser är av avgörande betydelse för ungdomar, för deras känsla av meningsfullhet, för personlig och social utveckling, för självkänsla och identitet och för fysiskt och psykiskt välbefinnande.

Det finns en stor mångfald av mötesplatser för ungdomar i dagens samhälle, liksom det finns många professioner och aktörer som har ansvar för ungdomars fritid. Samhället kännetecknas av en större grad av heterogenitet av livsstilar och kulturer än för bara några årtionden sedan. Fritidsbranschen har växt och fritiden har genomgått en påfallande kommersialisering.

Olika mötesplatser attraherar olika kategorier eller grupper av ungdomar. Det är ett samspel mellan sociala processer och självselektion som bidrar till detta och det gäller användningen av de flesta platser som hör till människors fritid. Det är sociala faktorer, som klass, utbildning och genus som bidrar till att forma människors preferenser för och val av olika fritidsaktiviteter, inklusive de platser dessa är knutna till. Vissa grupper känner sig mer "hemma" än andra på vissa platser, vilket bekräftas av den tillgängliga statistiken över fritidsgårdsbesökare och kulturstatistiken.⁶

Folkrörelser och föreningar

Det finns en lång folkrörelsetradition i landet. Det rika föreningslivet är en betydelsefull aktör på fritidsområdet, med omfattande statligt och kommunalt stöd. Ungdomar är i hög grad föreningsaktiva, särskilt inom idrotten, men långtifrån alla. Det har diskuterats hur samhällets stöd till föreningslivet behöver anpassas till ungdomars organisering i mer eller mindre löst och tillfälligt sammansatta nätverk eller andra slags initiativ som faller utanför stödsystemen.

Åren 2010/2011 var andelen 16-25-åringar som var medlemmar i en förening 49,5 procent⁷. Medlemskap i alla typer av föreningar, inklusive idrott, fackföreningar, politiska partier och konsumentföreningar ingår i dessa uppgifter. Flickor och pojkar är lika aktiva i föreningslivet. Generellt sett är dock trenden att andelen som deltar i föreningsmöten sjunkit markant de senaste 15 åren, både bland unga och äldre.

Föreningslivet har dubbla roller, dels att erbjuda en meningsfull fritid, dels att vara en demokratiskola. Ungas organisering stöds av kommuner. Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer, LSU, kartlade 2012 lokalt stöd till ungas organisering. Rapporten visar att mindre än hälften av kommunerna har ett uttalat syfte med sitt stöd till ungdomsorganisationer och det är få kommuner som ställer krav på antalet unga i styrelsen eller som medlemmar. Rapporten synliggör många kommuners okunskap om ungdomsorganisationer och deras roll på lokal nivå.

---

⁶ Fritidens rum, Ungdomsstyrelsens artikelserie: Perspektiv på ungdomspolitik 2011.

⁷ Ungdomsstyrelsens rapport: Kultur och fritid, ung idag 2013, en beskrivning av ungdomars villkor.

Ungdomsstyrelsen konstaterar⁸ att det bästa sättet för organisationer att öka medlemsantalet är att skapa bra och personliga relationer. Nya former för föreningsdeltagande som sätter aktiviteten, och inte i medlemskapet, i fokus är också av stor vikt. Föreningarna behöver även ändra sitt arbetssätt och sänka trösklarna för medverkan i föreningslivet.⁹

Idrottsföreningar

Föreningsidrotten är en stor och bred folkrörelse för unga i Sverige. Idrotten har stor betydelse i många ungas liv. Den har hög status i ungdomskulturen och är en mycket omfattande fritidsaktivitet, både till antalet deltagare och tidsmässigt.

I en undersökning av Ungdomsstyrelsen 2005 anger 58 procent unga att idrotten har mycket stor eller ganska stor betydelse i deras liv.¹⁰ 86 procent av de unga har någon gång varit med i en idrottsförening medan 14 procent aldrig har föreningsidrottat. I LUPP-enkäten som genomfördes i Värmdö 2013 uppgav 61 procent av ungdomarna i årskurs 8 att de idrottar i en klubb eller förening minst en gång i veckan. Många av de ungdomar som inte idrottar i föreningsregi efterfrågar idrott men identifierar inte alltid sitt idrottsintresse med idrottens mål, att tävla.

Spontanidrott

Med spontanidrott menas vanligen den idrott/motion som utförs på egen hand eller i grupp utan att någon organisatör eller instruktör/tränare/lärare anordnar/styr verksamheten. Utövarna själva organiserar, fastställer regler och genomför verksamheten.

Att stimulera barn och ungdomar till egen motion/idrott ses som mycket angeläget av både Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och de flesta kommuner. Även Riksidrottsförbundet har formulerat detta mål. Satsningar på att bygga eller förnya andra anläggningar (t.ex. ersätta grusplaner med konstgräs) har också gjorts bland annat utifrån argumentet att stimulera till spontanidrott.

Spontanidrott bör, enligt kommunerna, uppmuntras dels utifrån oron att färre barn och ungdomar är aktiva i en idrottsförening dels utifrån kunskapen att idrott/motion är viktigt för hälsan. När det gäller satsningarna på näridrottsplatser/spontanidrottsplatser finns det även fördelningspolitiska argumentet. Kommunerna önskar genom sina satsningar på näridrottsplatser/spontanidrottsplatser i socioekonomiskt resurssvaga områden höja dessa områdens status, skapa bra mötesplatser för dess invånare samt få fler barn och ungdomarfysiskt aktiva.¹¹

Ungdomsstyrelsens undersökning anger att 65 procent av de unga spontanidrottar med kompisar minst en gång i månaden och 31 procent gör detsamma minst en gång i

---

⁸ Ungdomsstyrelsens rapport: Vägar till engagemang 2012a.

⁹ Ungdomsstyrelsens rapport: Engagemang som gör skillnad 2013.

¹⁰ Unga och föreningsidrotten, en studie om föreningsidrotten plats, betydelser och konsekvenser i ungas liv.

¹¹ Forskningsrapport: Spontanidrott för vilka? Stockholms stad, idrottsförvaltningen och Stockholms universitet

veckan. Enligt LUPP-enkäten 2013 spontanidrottar 57 procent av Värmdös ungdomar i årskurs 8 minst en gång i veckan och 79 procent minst en gång i månaden. I stort sett var tredje spontanidrottare är också föreningsidrottare medan drygt hälften av spontanidrottarna inte är intresserade av att idrotta i föreningsregi. Spontanidrottens mest aktiva tid är den tidiga tonårstiden. De flesta som spontanidrottar är pojkar och det är vanligare bland utrikes födda än inrikes födda pojkar.

I Värmdö finns spontanarenor i Munkmora, Vik, Brunn och Stavsnäs. Konstgräsplanerna på Värmdövallen och i Brunn används flitigt till spontana aktiviteter när det inte pågår träning eller matcher.

Kulturaktiviteter

Från 1982/83 till 2006/07 minskade utövandet av många kulturaktiviteter bland unga. Bland annat hade det skett stora minskningar bland unga som läser böcker och skriver. Andelen unga som spelar instrument har också minskat. Flickor är generellt sett i högre grad aktiva än pojkar, särskilt när det gäller att läsa böcker och besöka bibliotek. Unga som bor i storstäder ägnar sig i högre utsträckning åt kulturaktiviteter än de som bor i mindre kommuner. Unga födda i Sverige är, med undantag av skrivande, i större utsträckning aktiva än unga födda utomlands.¹²

De populäraste formerna för kulturutövande bland unga 13-25 år är i tur och ordning slöjd och hantverk, bild, musik och att skriva. Därefter följer dans och teater. Bortsett från musik är det större andel flickor som ägnar sig åt de klassiska konstformerna dvs. bild, skrivande, dans och teater. De största offentligt finansierade arenorna för kulturutövande är musik- och kulturskolor, studieförbund och öppna mötesplatser för unga. På dessa arenor är musiken dominerande, vilket bidrar till att pojkar är i majoritet. Även inom idrotten får pojkar större del av stödet eftersom en större andel pojkar ägnar sig åt föreningsidrottande.¹³

Ungdomsstyrelsens rapport, När var hur – om ungas kultur 2011, visar att det finns ett samband mellan föräldrars utbildningsnivå och uppmuntran till kulturutövande. Detta visar på föräldrarnas viktiga roll, men även på vikten av att det finns offentligt finansierade arenor för de unga som inte får uppmuntran hemifrån.

Fritid för alla?

Unga med funktionsnedsättning är mindre aktiva på sin fritid än unga utan funktionsnedsättning, särskilt när det rör sig om motionsaktiviteter och idrottsutövande. Orsakerna till detta är bristen på tillgänglighet, information om fritidsverksamheter och bemötande från personal och andra ungdomar.

Även unga hbtq-personer visar ett lägre deltagande än andra unga, särskilt inom motion och idrott. De uppger ofta att de känner sig rädda och otrygga i samband med idrottsutövande i föreningar.

---

¹² Ungdomsstyrelsens rapport: Kultur och fritid, ung idag 2013, en beskrivning av ungdomars villkor.

¹³ Ungdomsstyrelsens studie: När var hur – om ungas kultur 2011.

Det är mer än dubbelt så vanligt att unga med funktionsnedsättning eller homo- eller bisexuella unga någon gång avstått från att besöka eller delta i någon fritidsverksamhet för att de varit oroliga att bli dåligt bemötta eller behandlade, jämfört med unga utan funktionsnedsättning respektive heterosexuella unga.¹⁴

Oorganiserat kulturutövande – fritidsgårdar m.m.

Kommunernas öppna fritidsverksamheter har en bred inriktning. Fritidsgården är, vid sidan av idrottens miljöer, det moderna samhällets mest typiska miljö för ungdomars fritidssysselsättningar.

Ungdomars fritid utgörs inte bara av organiserade kultur- och idrottsaktiviteter. En stor del av det ungdomar gör på sin fritid sker i oorganiserade former och det kan ske på olika mötesplatser som fritidsgårdar, ungdomsgårdar, musikhus, kulturhus och ungdomens hus. Verksamheterna bygger i hög grad på ungdomarnas egen delaktighet.

Dessa mötesplatser lockar dock inte alla unga. Enligt en undersökning från Ungdomsstyrelsen 2010 besöker nästan fyra av fem unga i åldern 16-20 år aldrig sådana mötesplatser. Undersökningen visar också att en något högre andel unga vars föräldrar är lågutbildade respektive arbetslösa eller sjukskrivna besöker mötesplatserna. LUPP-enkäten i Värmdö 2010 visade att 28 procent av ungdomar i årskurs 8 besökte en fritidsgård, ungdomshus eller liknande minst en gång i månaden, medan 49 procent aldrig gick dit. Motsvarande siffror i LUPP-enkät 2013 var 12 respektive 54 procent.

Förutom att vara en plats för avkoppling där ungdomarna kan träffa kompisar är dessa mötesplatser ofta ett ställe där ungdomsråd och ungdomsparlament möts och där ungdomarna ägnar sig åt kulturverksamheter. Mötesplatserna är viktiga arenor för musik, dans, teater, film och andra kulturella uttryck, men även för nya uttryck och rörelser.

I kultur- och fritidsnämndens avtal med utbildningsstyrelsen i Värmdö kommun anges att utföraren av fritidsgårdsverksamhet bland annat ska:

- skapa förutsättningar till en positiv livsstil med ett gott livsmönster samt demokratisk träning,
- se till att ungdomar ges möjlighet att delta i och ta ansvar för planeringsarbetet och genomförandet av olika aktiviteter,
- se till att ungdomar och besökare bemöts och bemöter varandra på ett respektfullt vis, att verksamheten inger trygghet och är tillgänglig för alla,
- bedriva verksamheten i dialog och samverkan med ungdomar, föreningar, skolan, annan ungdomsverksamhet/fritidsgårdar och andra som berörs av verksamheten,
- se till att all verksamhet är alkohol- och drogfri.

---

¹⁴ Ungdomsstyrelsens rapport: Kultur och fritid, ung idag 2013, en beskrivning av ungdomars villkor. Referenser till Ungdomsstyrelsens publikationer Om unga hbtq-personer – fritid och Om unga hbtq-personer – hälsa, 2012 c,d.

En undersökning¹⁵ från Luleås Tekniska Högskola 2010 visar att motivet till att unga besöker öppen fritidsverksamhet huvudsakligen är att träffa kompisar och att samtala med personalen. Själva aktiviteterna har i de allra flesta fall en underordnad betydelse. Den unge vill inte bli kontrollerad utan bekräftad och lyssnad på. På fritidsgården kan unga samlas utan att hamna i konflikt med den övriga familjen. Undersökningen visar tydligt hur viktig fritidsledaren eller den vuxne är som samtalspartner. För att kunna möta besökarnas förväntningar finns behov av ett professionellt samtal och bemötande från personalens sida. Det är här kärnan i den öppna verksamheten finns, att lyssna på besökarna, att tillgodose deras behov och att närma sig besökarna på ett sådant sätt att han/hon kommer tillbaka igen. Ibland kan det vara lättare att få kontakt genom någon aktivitet, till exempel när man spelar kort eller biljard.

Betydelsen av delaktighet och inflytande framkom också i undersökningen. Många ungdomar pratade med ledarna om sådant som de ville göra vid mötesplatsen. Unga kom med förslag på aktiviteter eller inköp av material och kände sig på så sätt delaktiga. Oftast är det besökarnas önskemål och behov som styr verksamheten. Personalen lyssnar på ungdomarna, de blir bekräftade och sedda. Undersökningen visar också tydligt att fritidsgården och liknande mötesplatser är extra viktiga för unga som har det jobbigt hemma eller i skolan.

Fritidens risker

Kommuner började med fritidsverksamhet på grund av oro för fritidens risker för ungdomar. Redan på tidiga 1900-talet ordnade samhället verksamheter och lokaler som skulle innebära en viss kontroll av ungdomar för att minska riskerna.

Oron för att unga ska hamna snett i tillvaron är fortfarande starkt fokuserad till vad ungdomar gör på sin fritid eftersom det är där vuxenkontroll och struktur ibland saknas. Det är också främst på fritiden som riskerna finns i form av till exempel tobak, alkohol, droger, våld, brottsutsatthet, spel- och internetberoende och riskfyllda kontakter. De flesta som prövar gränser utöver det socialt acceptabla gör det tillfälligt, men de som fastnar i problem som kriminalitet och missbruk debuterar och befäster oftast problemen under ungdomsåren.

Svensk och internationell forskning visar att fritidsgårdarnas öppna verksamhet främst är attraktiv för ungdomar som inte trivs i skolan eller hemma och som med sin närvaro dels gör fritidsgården mindre lockande för andra, dels riskerar att förstärka varandras negativa sociala erfarenheter och beteenden. Det är en utmaning för personalen i verksamheterna att tänka på risken för antisocial gruppdynamik och försöka erbjuda lättillgängliga och meningsfulla fritidsaktiviteter som ger ungdomarna möjlighet att i högre grad umgås med socialt välfungerande jämnåriga och vuxna.¹⁶

Mångfald

Fritidsaktiviteter har positiva hälsoeffekter för ungdomar och samhällets ansvar handlar

---

¹⁵ Chilla, Softa och Samtala: Ungas utveckling av aktivt medborgarskap i tio svenska kommuner, Luleå tekniska universitet Lisbeth Lindström, 2010.

¹⁶ Ungdomar, fritid och hälsa, Ungdomsstyrelsens skrifter 2007:13

dels om att erbjuda ett utbud med många olika möjligheter för olika åldrar och intresseinriktningar, dels att bevaka tillgängligheten och se till att ingen utestängs från en meningsfull och stimulerande fritid. Utestängning kan ske till exempel genom dyra medlemsavgifter eller utrustningar eller genom att vissa arenor ständigt är upptagna av organiserade verksamheter så det inte finns något utrymme för spontana aktiviteter. Vissa verksamheter är mindre tilltalande för antingen flickor eller pojkar och är utestängande av det skälet. Ungdomar med funktionshinder kan behöva särskilda verksamheter och att ordinarie verksamheter anpassas efter deras förutsättningar att delta. Att det finns många olika aktörer på fritidsområdet ger förutsättningar för mångfald. Aktörerna måste vara flexibla och lyhörda för ungdomarnas intressen för att lyckas attrahera dem att delta i fritidsaktiviteterna.

Nya mötesplatser, nya mötesformer

Allt fler barn och unga tillbringar allt mer tid med olika internetaktiviteter och användarna blir allt yngre. Den genomsnittliga debutåldern för internetanvändning var nio år 2005. Idag är den tre år. Så sent som 2010 använde bara 12 procent av 15-åringarna mobilen för att koppla upp sig mot internet. Nu gör 94 procent det.

År 2010 ägnade sig närmare 65 procent av 15 till 24-åringarna dagligen åt ”social networking” på nätet. Dessutom besökte över 50 procent av de unga nätanvändarna YouTube och 37 procent läste någon blogg under en genomsnittlig dag. Att förstå ungas medievänor och hur de skiljer sig från andra generationer är centralt för att nå fram med information och framgångsrikt kunna kommunicera med dem.¹⁷

Bland 9–12-åringarna är det vanligare att dagligen spela spel och lyssna på musik och därefter att använda sociala medier dagligen. Facebook har överlägset flest medlemmar av alla sociala sajter, oavsett åldersgrupp.¹⁸

Tabell 4 nedan visar hur mycket ungdomar i årskurs åtta i Värmdös grundskolor chattade och surfade 2010. Genom deltagande i olika forum, facebook med mera umgås och knyter ungdomarna kontakter.

Fritidsaktiviteter för ungdomar i Värmdö kommun

I bifogade broschyr, Ha Kul@Värmdö 2013/14, redovisas de fritidsaktiviteter som Värmdö kommun och föreningslivet erbjuder ungdomar mellan 6 och 19 år (i vissa fall upp till 25 år).

I kommunen finns tre fritidsgårdar för ungdomar från årskurs 7, varav en drivs av föreningen Fyrhuset, en träffpunkt för ungdomar och ett ungekulturhus. Det finns fem idrottsanläggningar, fyra spontanarenor, ett badhus, en skateboardpark, en bikepark, fyra bibliotek, bokbuss, bokbåt, ö-bibliotek, kulturskolor, teater, ridskolor, gym, golfbanor, motocrossbana, tennishall, idrottsföreningar, brukshundsklubb, scenskola, balett och

¹⁷ Kairos Future: Rapport 3 2010. Dagens unga- kommunikation, reklam och pengar.

¹⁸ Ungar & medier 2012/13, Fakta om barns och ungas användning och upplevelser av medier, Statens medieråd

kulturskola.

Ungdomarnas fritid i Värmdö

Resultat från LUPP-enkäten i årskurs 8 åren 2010 och 2013:

Tabell 1: Hur mycket fritid har du?

	2010		2013	
	Tjej %	Kille %	Tjej %	Kille %
För mycket	7	11	4	13
Lagom	70	67	59	62
För lite	23	22	37	26

Andelen av framförallt flickor som tycker att de har för lite fritid har ökat från 2010.

Tabell 2: Hur mycket av det du är intresserad av finns att göra på fritiden?

	2010		2013	
	Tjej %	Kille %	Tjej %	Kille %
Mycket	20	28	24	33
Ganska mycket	50	48	50	53
Ganska lite	25	21	23	11
Lite/ingenting	5	3	3	2

Som framgår av tabellen ovan är det fler ungdomar 2013 som anser att det finns sysselsättningar som de är intresserade av i kommunen än det var 2010.

Tabell 3: Var träffar du dina kompisar?

	2010		2013	
	Tjej %	Kille %	Tjej %	Kille %
Hemma hos varandra	83	75	78	73
Café	10	0	Var inte med 2013	
Fritidsgård	12	8	3	8
Sporthall idrott	17	28	20	26
Galleria eller i köpcentrum	Var inte med 2010		37	4
Utomhus	24	38	10	28
Förening	0	1	0	0
Annan plats	7	3	5	13

Ungdomarna träffas framförallt hemma hos varandra. Enligt LUPP har flickornas besök på fritidsgården minskat kraftigt.

Tabell 4: Jag gör följande varje dag eller vecka

	2010		2013	
	Tjej %	Kille %	Tjej %	Kille %
Sport i förening	67	67	56	64
Deltar i föreningsverksamhet	34	39	6	4
Besöker café	16	11	12	1

Fritidsgård eller liknande	14	14	7	12		
Stan med kompis	32	18	24	15		
Ute i naturen	51	45	22	17		
Sjunger, spelar, gör musik	55	27	59	33		
Tränar dans, spelar teater	33	5				
Datorspel	37	94	Data saknas			
Surfar, chattar	97	95	Data saknas			

Tabellen ovan visar bland annat att deltagande i föreningsverksamhet minskat drastiskt mellan 2010 och 2013 både för tjejer och killar.

Fritidsgårdarna i Värmdö

Enligt Jenny Danielsson, chef för fritidsgårdsenheten, umgås ungdomarna alltmer via sociala medier. På olika forum och liknande "träffas" ungdomarna och bestämmer vad de ska göra, tidigare möttes man på till exempel fritidsgården för att umgås och planera annan sysselsättning. Den nya tekniken innebär också att det är möjligt att till exempel spela musik, repa, spela spel hemma, både ensamma och tillsammans. Ungdomarna har blivit mer individualistiska och har svårt att bestämma sig för att delta i fritidsgårdarnas verksamheter, de vill "hålla alla dörrar öppna" för att något annat kul kan inträffa och vill inte planera.

Ungdomarna uttrycker ofta att de bara vill vara på fritidsgården, de vill fika och se på TV. De "orkar" inte vara med och planera, men deltar och utför det de blir instruerade att göra. Fritidsledarna försöker engagera ungdomarna. Ungdomar som är nyanlända från andra länder har ofta dålig ekonomi och inte råd att delta i föreningar och är därför gärna med på de aktiviteter som fritidsgården ordnar. Jenny Danielsson berättar att fritidsledarna försökt få ungdomarna engagerade i att bilda en skateförening för att sköta driften av skateparken, men inte fått något gensvar. Aktiviteter som disco uppfattas ofta som "töntiga" av ungdomarna som hellre besöker klubbar och discon i Stockholm.

Den största andelen besökare är killar. Fritidsgårdarna har jobbat mycket för att få en miljö som tilltalar tjejer såväl som killar. Möblering och aktiviteter anpassas för att tjejer ska trivas i miljön. Periodvis kan fritidsgården domineras av någon eller några killar som uppträder på ett sätt som skrämmer bort tjejer och vissa killar. Ungdomar som uppträder stökigt och är besvärliga i skolan får ofta en annan roll på fritidsgården och fungerar bra där, men deras rykte bland skolkamraterna bidrar till att de mer "skötsamma" eleverna undviker fritidsgården.

Fritidsledarna märker att ungdomar idag ofta mår sämre än för några år sedan och att de gärna vill ha terapilikhande samtal. Personalen hänvisar dem då till exempelvis ungdomsmottagningen eller Hamnen. Fritidsledarna har väldigt liten kontakt med ungdomarnas föräldrar.

För 15 år sedan var det cirka 15 procent av ungdomarna i landets kommuner som deltog i fritidsgårdsverksamhet, för 10 år sedan var det cirka 10 procent. Nu är andelen ungdomar i kommunerna som besöker fritidsgårdarna nere i ungefär 5 procent. Delvis kan detta förklaras av att ungdomskullarna, som är i de åldrar som fritidsgårdarna riktar

sig till, är mindre. Men detta kanske inte är hela förklaringen. Yrkesaktiva inom fritidsverksamheterna ställer sig frågande till utvecklingen och bland annat Fritidsforum undersöker vad som är orsaken till nedgången.¹⁹

I kommunen finns tre kommunala fritidsgårdar. Brunnen på Ingarö, Tomtebo i Hemmesta och Träffpunkt 222:an i Gustavsbergs centrum. Det finns 10 tillsvidareanställda fritidsledare och en chef i verksamheterna. Fyrhuset i Stavsnäs är föreningsdrivet sedan januari 2013.

Tomtebo fritidsgård

Tomtebo finns på övervåningen till sporthallen Hemmesta högstadieskola. Tomtebo har en hälsoprofil och erbjuder qigong, massage, tjej- och killgrupper. Tomtebo har även en hantverksprofil med ett blandat utbud av skapande hantverk i färg, lera, skrotverkstad och smyckeshantverk. På gården finns en hälsopedagog och en hantverkspedagog. Tomtebo källsorterar och återanvänder en stor del avfallsmateriel till hantverk.

Delaktighet och inflytande tillgodoses med gårdsråd och förslagslåda.

Tomtebo har en inkluderingsprofil. I den öppna verksamheten deltar ungdomar med olika funktionshinder där en del (för närvarande 13 stycken) har insatser enligt LSS²⁰. Den inkluderande verksamheten har inneburit att funktionshindrade ungdomar fått ökat självförtroende och blivit mer företagsamma. Värmdö kommun är ensamma i landet om att inkludera funktionshindrade ungdomar med insatser enligt LSS i den ordinarie verksamheten.

Värmdö deltar i Fritidsforums²¹ treåriga projekt, Självbestämmande, inkludering & hälsa. Projektet syftar till att uppnå ett bestående förändringsarbete av öppna verksamheter och den fria tiden för unga och unga vuxna med intellektuella begåvningsnedsättningar samt med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Studier av hälsa och livskvalitet hos ungdomar i särskolan visar att de trivs sämre med sin fritidssituation än övriga elever. En orsak är brister i samverkan med praktiska hinder som ledsagning och färdtjänst. Det handlar också om fritidens utformning och föräldrars kunskap. Det är därför ett angeläget utvecklingsområde att inom projektet ta fram strategier och arbetsmodeller för att överbrygga hinder och främja samverkan över organisatoriska gränser.

Träffpunkt 222:an

Träffpunkt 222:an finns i Gustavsbergs centrum sedan sommaren 2013. Fritidsgården hette tidigare Ettan och har under senare år flyttat sin verksamhet till olika lokaler i centrum. Sedan verksamheten fick den nya lokalen noteras en uppgång i antalet besökare. Fritidsledarna upplever dock att många ungdomar kommer till 222:an, avbryter besöket för andra aktiviteter och kommer tillbaka senare på kvällen. Verksamhetens placering i centrum bidrar till att ungdomarna lockas av annat.

---

¹⁹ Uppgifter från Jenny Danielsson, chef för Värmdö kommuns fritidsgårdar.

²⁰ Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

²¹ Fritidsforum är Riksförbundet Sveriges fritids- och hemgårdar.

Brunnen

Brunnen ligger vid Brunns skola på Ingarö. Brunnen är inriktad på upplevelser/äventyr samt kreativ verksamhet. På Brunnen finns tjej- och killgrupp, en kreativ verkstad med månadstema som exempelvis pimp-my-t-shirt, måla, gjuta betong, spela teater, göra smycken mm. Brunnen ordnar filmvisning en lördag i månaden och på torsdagar har cykelverkstan öppet. På loven ordnas läger, utflykter, bowling, lasergame, pyssel, workshop i teater och målning och besök på Klätterverket. En gång om året ordnas en resa till Romme eller Kungsberget och två gånger per termin har man en framtidsverkstad på Brunnen då alla kan vara med och tycka till om verksamheten. Ungdomarna har dessutom möjlighet att vara med och påverka gårdens vardag, bestämma filmer, teman för workshops, planera läger eller starta egna projekt.

Fyrhuset

Föreningen Fyrhuset är en ideell förening som startades 2005. Sedan 2011 fokuserar föreningen på ungdomsverksamhet. Vid årsskiftet 2012/2013 tog föreningen över driften av ungdomsverksamheten Fyrhuset och Stavsnäs Bygdegård från Värmdö kommun. Fyrhusets personal Anna Dittlau och Mia Waldenstedt berättar att Fyrhuset bedriver verksamhet och evenemang för alla åldrar, men har störst fokus på tonåringar. De vill vara ett bollplank och samverka för att förverkliga projekt, resor och evenemang.

Ungdomarna har möjlighet att komma till Fyrhuset för att bara vara och umgås med kompisar utan prestationskrav. Aktiviteter skapas på ungdomarnas premisser. Om ungdomarna vill engagera sig i projekt, evenemang och olika idéer agerar de vuxna som handledare som skapar balans mellan att hjälpa ungdomarna att inte överge sina idéer och att som vuxen inte överta dem. Anna och Mia utgår från metoden DIY – do it yourself. Processen är lika viktig som målet då det inkluderar ansvar, förmåga att jobba i grupp, ekonomiskt tänkande med mera. Anna och Mia menar att ungdomarna har många idéer som de också är beredda att jobba för.

Fyrhuset har en Bikepark som byggts av ungdomarna och deras föräldrar tillsammans med personalen. En ungdomsgrupp på tio personer ansvarar för parken, varav två är ansvariga för öppning, stängning och statistik. Fyrhuset har också en fullt utrustad fotostudio som alla medlemmar får använda. Fyra ungdomar ansvarar för studion, har nyckel och för statistik.

Mia och Anna menar att föreningen måste jobba områdesbaserat för att Fyrhusets verksamhet ska fungera. Varje år besöker de alla sjuor på Djurö skola och berättar om sin verksamhet och bjuder in lärare och elever att prova på aktiviteter under dagtid. Föreningen arbetar på att göra sig synlig för hela området och inte bara en viss åldersgrupp. Vid årsskiftet 2013/2014 hade föreningen 235 medlemmar. I föreningens styrelse är majoriteten ungdomar. Ungdomarna är med i diskussioner och beslut om föreningens ekonomi, vilket har lett till att de är mer rädda om saker än tidigare.

Ungkulturhuset Gurraberg

I Gustavsberg finns Ungkulturhuset Gurraberg för alla sorters kreativa uttryck. Verksamheten är riktad till ungdomar i åldrarna 13-25 år. Kreativiteten, det egna

skapandet, står i centrum. Det kan handla om allt från musik, dans och teater till film och dj-kurser. Ungdomarna är också med och styr innehållet.

År 2013 besökte 4 763 ungdomar Gurraberg. Av dem var 1 867, dvs. 39 procent tjejer. De flesta besökarna är mellan 16-22 år.

Tabell 5: Besökare på de kommunala fritidsgårdarna 2011, 2012 och 2013

	Brunnen	222:an	Tomtebo	Totalt
2011	3 925	4 339	3 576	11 840 (varav 43 procent tjejer)
2012	4 346	6 595	3 992	14 933 (varav 39 procent tjejer)
2013*	3 166	7 724	3 197	14 087 (varav 35 procent tjejer)

*Januari – oktober 2013

Värmdö kommun deltar, tillsammans med nio andra kommuner i Stockholms län, i KunskapsCentrum (KC). KC är en regional samverkansorganisation för utveckling och utvärdering av metoder och ledarskap med fokus på öppen fritidsverksamhet för unga. KC samarbetar med Skarpnäcks folkhögskola.

Fritid för ungdomar i andra kommuner

Vid en genomgång av kultur- och fritidsutbudet hos olika kommuner i landet via information från kommunernas hemsidor finner man att likheterna är stora. I den kommunala fritidsverksamheten för ungdomar är fritids/ungdomsgården central. I många kommuner finns även kulturskolor, kulturhus och bibliotek med verksamheter för ungdomar. Föreningslivet engagerar ungdomar med kultur- och idrottsaktiviteter. Många kommuner har riktad information till unga på sina hemsidor.

I Stockholm och Malmö intar Fryshuset en särställning med en ambitiös och omfattande verksamhet för ungdomar. Fritidsforum har tipsat om goda förebilder när det gäller ungdomsverksamhet. Dessa presenteras nedan: Bryggghuset i Borås, Arena Satelliten i Sollentuna och Arena 305 i Malmö. Solnas ungdomsverksamheter presenteras också.

Bryggghuset i Borås

Bryggghuset är ett resurshus för unga, en central mötesplats med café och spännande lokaler. Hit kommer i första hand unga vuxna i åldern 16-29 år för att förverkliga sina idéer om arrangemang och andra projekt. På Bryggghuset finns en scen, ett biorum och andra anpassningsbara lokaler, sammanlagt 850 m².

Bryggghusets idé: Av unga för unga. Det är inte personalen som driver projekten och arrangemangen i huset. Det är främst unga boråsare som får ta initiativen att fylla huset med innehåll. Av-unga-för-unga, från start till mål, i alla led är drömscenariot. Bryggghusets personal godkänner alla projektbeskrivningar innan man drar igång något arrangemang. Unga står för idéerna och genomförandet, Bryggghuset för lokalerna och tekniken, möblemanget och vägledning för de som är ovana arrangörer.

När ungdomarna har en projektidé vänder de sig till personalen och tillsammans tittar de

på en genomförandeplan (när, i vilka lokaler och hur) och går igenom en checklista. Efter genomfört arrangemang har vidtar en gemensam utvärdering. Brygghuset är 100% drogfritt.

För att innebörden av ordet ”mötesplats” ska tas på allvar, jobbar man med att skapa förutsättningar för möten mellan unga och vuxna. För att det ska bli verklighet samverkar man med andra aktörer, såsom föreningar, företag, privatpersoner, organisationer etc.

Arena Satelliten i Sollentuna

Arena Satelliten är en del av Sollentuna Kommun och tillhör Kultur & Fritidsnämnden. Det började som ett bygge av ett Ungdomens Hus men växte och innefattar även två sporthallar och en cafeteria. Ungdomar mellan 16 och 25 år är välkomna. Huset ska vara lättillgängligt för alla ungdomar med strävan att få en bra balans mellan ”att göra”-verksamhet och ”att hänga”-verksamhet. En viktig del är också en tydlig samverkan med lokalsamhället, framförallt polisen och med andra som jobbar med ungdomar i Sollentuna.

På Arena Satelliten finns en musikavdelning med studios, replokaler och livekvällar. Det finns en eventavdelning som till exempel ordnar valvaka, FN-dagen, Club Play, öppet hus, tjejdag. Det finns en konst- och kulturscen och ungdomarna kan hålla på med till exempel keramik, smycken, badges. Teater och konst- och kulturföreningen ingår i verksamheten. I medieavdelningen jobbar ungdomar med filmproduktion, musikvideoproduktion, foto och design av trycksaker. I huset har finns också Ungdomar Mot Våld (UMV), Sollentuna Ungdomsråd, Tjejjouren Indra och Kulturskolans Academy of Pop & Rock m.m. Huset har också blivit en bas för kommunens nattvandring. Fältfritidsledarna ingår i organisationen och Farsor & Morsor har flyttat in. Flera idrottsklubbar har sin hemmaarena i Satelliten. I A-hallen pågår även skolidrott och seniorgymna. B-hallen hyrs på heltid av Sollentunagymnasterna och den är specialutrustad för gymnastik.

Ungdomsverksamheten bygger på en form av direkt demokrati som engagerar unga människor. Den bärande tanken är att ungdomarna själva ska besluta och styra över verksamheten. Det kan ske i form av att en grupp ungdomar bildar en förening, är med i en projektgrupp eller är ledamot av husets styrelse. Arenan har en verksamhetspott över vilken styrelsen beslutar och fördelar. Personal kan sitta med i styrelsen som adjungerade. Filosofin är att i förlängningen skapa egenmakt och att se vilka vägar som finns för att erhålla en upplevelse av att vara ansvarig för sitt eget liv.

Enligt initiativtagarna till Arena Satelliten är ungdomarnas delaktighet och möjlighet till självstyre det absolut viktigaste. Därför är det också självklart att ha både barnkonventionen och konventionen om de mänskliga rättigheterna som utgångspunkt.

I Arena Satellitens organisation ingår även Fritidsgården Röda/Blå Rummet. I Röda rummets verksamhet, som vänder sig till barn 10-12 år, har stor uppmärksamhet lagts på läxhjälp. Där kan barnen även köpa mellanmål, pyssla, spela pingis eller använda datorerna. På fredagar och lov är det utflykter. För närvarande är ca 50 barn inskrivna i

den öppna eftermiddagsverksamheten.

Blå rummet vänder sig till ungdomar 13-16 år. Blå rummet har öppethållandet under dagtid för att även här kunna erbjuda viss läxhjälp. Förutom fritidsledare finns också volontärer från kyrkan, universitetet samt en pensionerad lärare i verksamheten. På gårdsrådet lär sig barnen att lyssna, samtala och framföra sina åsikter och idéer.

I kommunen finns fritidsgårdar för yngre ungdomar, 13 till 16 år, förlagda till skolor i kommunen. Rektorerne på skolorna ansvarar för dessa fritidsgårdar.

Arena 305 i Malmö

Arena 305 i Malmö är en verksamhet som ingår i enheten Fritid och Kulturs verksamhet i Centrums stadsdelsförvaltning.

Målgruppen är ungdomar i gymnasieåldern från hela Malmö. Arena 305 är en mötesplats för alla oavsett livsstil och social bakgrund, i en drogfri miljö. Verksamheten främjar en hälsosam livsstil hos målgruppen.

Arena 305 har någon form av arrangemang en till tre gånger i vecka på någon av scenerna. Ett av målen är att det ska vara lika många killar som tjejer på scenerna, och att alla ska vara nöjda, publik, artister och arrangörer. Alla som repar, dansar eller på annat sätt är delaktiga på Arena 305 har möjlighet att uppträda på någon av scenerna. Väggar i foajén är en scen för konst, där det finns möjlighet att ha utställning.

Arena 305 är en mötesplats där deltagaren har möjlighet till inflytande över resursernas nyttjande. De ska uppleva att de är delaktiga i planering, genomförande och utvärdering av allt som händer på Arena 305. Personalen är en resurs för ungas möjlighet till inflytande i samhället. Den övergripande metoden i arbetet är personalens coachande lösningsfokuserade förhållningssätt.

Besökarna får möjlighet att skapa och utveckla sitt musik- och kulturintresse. Det finns fem utrustade replokaler, en danssal och en studio bland annat. Det finns även replokaler på Kajplats 305 som alla mellan 20 och 25 år kan hyra. Personalen på Arena 305 kan vid behov hjälpa till och handleda och stötta i besökarnas kreativa arbete. Ett mål är att lika många tjejer som killar ska vara aktiva i lokalerna. All verksamhet på Arena 305 genomsyras av en tydlig miljömedvetenhet.

Solna

I Solna finns lokala verksamheter, kvartersgårdar, för yngre tonåringar 12-14 år. Kvartersgårdarna ligger utspridda över Solna för närheten och trygghetens skull, och delar lokaler med andra verksamheter. På vissa ställen tar kvartersgården vid när fritidsklubben och parkleken stänger.

Under senare delen av tonårsperioden, högstadieåldern, är det fritidsgård som gäller, och verksamheten riktar sig till ungdomar i åldern 13-19.

De äldre ungdomarna hänvisas i första hand till Solna Ungdomscafé, där man ska gå i nionde klass eller ha fyllt 16 för att få delta. Här finns möjligheter att få stöd med de frågor som blir aktuella när man träder in i vuxenlivet, samt omfattande möjligheter att påverka utbudet och verksamheten, till exempel genom att själv föreslå och genomföra arrangemang.

I Solna inkluderas barn som är i behov av särskilt stöd i den ordinarie verksamheten. Verksamheten bedrivs på Solnas fritidsklubbar, med fritidsledare som personal.

Målet för verksamheten är att ge barn och ungdomar god omsorg och meningsfull fritid i den ordinarie verksamheten där individuell utveckling och social gemenskap stimuleras. Personaltätheten är högre på de fritidsanläggningar som erbjuder särskilt anpassade aktiviteter. Dessutom har personalen kunskap om och erfarenhet av arbete med barn och ungdomar med funktionsnedsättning.

Många barn och ungdomar med funktionsnedsättningar i Solna är placerade och/eller besökare på kommunens fritidsanläggningar under en tioårsperiod, från 10 till 20 års ålder.

Organisation av fritidsverksamheter

Den kommunala ungdomsverksamheten är en frivillig verksamhet och få kommuner har kvar en egen fritidsnämnd. Det vanligaste sättet att organisera kultur- och fritidsfrågor i kommunerna är genom en samordnad kultur- och fritidsnämnd.

Sedan 1990-talet har det skett en utveckling mot alternativa driftsformer främst inom fritidssektorn, men även inom kultursektorn. I många kommuner drivs och ägs idrottsanläggningar av föreningar och av de kommunalt ägda anläggningarna är det vanligt att driften sköts av föreningar. Det är vanligt att kommunen har driftansvar för badhus och större ishallar medan verksamheter som allaktivitetshus, ungdomens hus och andra mötesplatser för ungdomar ofta drivs av andra parter. Verksamheten regleras genom avtal mellan kommunen och de andra parterna. Bolagiseringar, ekonomiska föreningar, stiftelser, entreprenader och andra lösningar förekommer i allt högre grad. Exempel finns också på fritidsgårdar drivna av föräldraföreningar. I verksamheter för äldre ungdomar förekommer självförvaltning där unga driver verksamheten i egen regi medan kommunen håller med byggnader, ger administrativt stöd och verksamhetsbidrag.

Den traditionella fritidsverksamheten med fritids- och ungdomsgårdar har minskat medan ungdomsverksamheten gått mot en utveckling av ökad mångfald av driften och organiseringen av öppen fritidsverksamhet för ungdomar. Mycket tyder på att det offentliga uppdraget allt mer består av att finansiera än att organisera verksamheten.²²

---

²² Mötesplatser för unga, kapitel 10: Nya utmaningar väntar fritidspolitikerna, ungdomsstyrelsens skriftserie 2008:2.

Forskning om framtida mötesplatser

KiD – Kunskapsutveckling i Dialog är ett partnerskap mellan Fritidsledarskolorna, Fritidsforum, Sveriges Kommuner och Landsting, Malmö Högskola, Luleå Tekniska Universitet och FoU i Väst. Partnerskapet stöds av Ungdomsstyrelsen. KiD arbetar med kunskapsutveckling kring mötesplatser för unga där metod- och kompetensutveckling, policy- och kvalitetsarbete samt ungas behov står i fokus.

KiD har under 2013 fördjupat sitt arbete med att utveckla forskningsanknytning i utvecklingen av Ungas Mötesplatser. Ett större fokus har lagts regionalt och en utveckling av ett antal kunskapsnoder har skett under året. En kunskapsnod är ett nätverk mellan Universitet/Högskola, utbildningsinstitutioner, organisationer, regionala myndigheter, kommuner och andra aktörer inom fältet. Syftet med noderna är att öka spridningen av kunskap, identifiera kunskapsbehov och att initiera forskning och kunskapsutveckling utifrån verksamheternas behov.

Källor

Ungas mötesplatser och fria tid – En redogörelse av projektet KiD: Kunskapsutveckling i dialog om ungas mötesplatser, åren 2008-2013.

Chilla, Softa och Samtala: Ungas utveckling av aktivt medborgarskap i tio svenska kommuner, Luleå tekniska universitet Lisbeth Lindström, 2010

Ungdomsstyrelsens skriftserie: Perspektiv på ungdomspolitik 2011-02-04.

Fritidens rum – Topografiska perspektiv på ungdomars fritidssocialisation och ungdomspolitik.

Ungdomsstyrelsen 2013: Kultur och fritid, En beskrivning av ungdomars villkor.

Ungdomsstyrelsen 2011: När var hur – om ungas kultur

Ungdomsstyrelsens skriftserie 2007:13: Ungdomar, fritid och hälsa – En forskningsöversikt om fritidens skydds- och riskfaktorer

Ungdomsstyrelsens skriftserie 2008:2, Mötesplatser för unga – aktörerna, vägvalen och politiken.

Ungdomsstyrelsens rapport: Kultur och fritid, ung idag 2013.

Ungdomsstyrelsens rapport: Vägar till engagemang 2012a.

Ungdomsstyrelsens rapport: Engagemang som gör skillnad 2013.

Ungdomsstyrelsens skriftserie 2005:9: Unga och föreningsidrotten, en studie om föreningsidrottens plats, betydelser och konsekvenser i ungas liv.

LUPP-enkäten 2010, Värmdö.

Spontanidrott för vilka? En studie av kön och nyttjande av planlagda utomhusytor för spontanidrott sommarhalvåret, forskningsrapport 2012 från Stockholms stad, idrottsförvaltningen och Stockholms universitet

Ungar & medier 2012/13, Fakta om barns och ungas användning och upplevelser av medier, Statens medieråd

Mötesplatser i Stockholmsregionen, rapport 2:2010, Regionplanekontoret, Stockholms läns landsting

Hemsidor: Borås, Malmö, Sollentuna, Solna.

Mejlkontakter med tjänstemän i ovanstående kommuner samt Nynäshamn och Fritidsforum.

Intervju med Jenny Danielsson, chef för fritidsgårdsenheten i Värmdö kommun
Intervju med Fyrhusets personal Anna Dittlau och Mia Waldenstedt